

**Комунальна організація (установа, заклад)
«Шосткинський заклад дошкільної освіти
(ясла-садок) №7 «Горобинка»
Шосткинської міської ради Сумської області**

**«НЕ ЗАВАЖАЙТЕ ДІТЯМ ГРАТИ -
ПРИЄДНУЙТЕСЯ»**

Консультація для педагогів

**Підготувала:
Спиридович А.Л.
практичний психолог
ЗДО 7 «Горобинка»**

2023

Здавалося б, гра - природна діяльність дітей. Невже їм потрібна допомога дорослих, щоб навчитися грати? Однак насправді вихователь завжди непомітно керує всім процесом, навіть під час вільної гри дошкільників.

Ігрова діяльність із її різноманітними предметними, рольовими та соціальними діями дає дитині змогу активізувати емоційні, інтелектуальні та вольові зусилля. Що більше досвіду набуває дитина в організації такої діяльності, то ліпше в неї розвивається ігрова компетентність. Тому вихователь має створити умови, за яких дитина з власної ініціативи виявлятиме насичену, спонтанну, творчу ігрову активність.

Дорослий і дитяча гра

Серед усіх видів діяльності саме ігрова дає змогу дитині враховувати власні життєві цілі та потреби й забезпечує її зв'язок з предметним, соціальним і природним середовищем. До того ж гра формує унікальну якість - здатність до свободи вибору. Ця здатність допомагає розвивати самостійність та індивідуальність, а також формувати соціальну єдність і товариську. У дитини з'являється відчуття дорослішання, вона усвідомлює нові можливості.

Важливе завдання вихователя — об'єднувати дітей у гру, під час якої вони вправлятимуться в ігровому позитивному спілкуванні, виявлятимуть і спостерігатимуть людяність, відповідальність, справедливість, самовладання, дружність і терпимість.

Ігри, які організовують у дитячому садку, науковці об'єднують у **дві групи** - ініційовані вихователем і вільні.

Обов'язково щодня як ініціюйте ігри, так і створюйте умови для вільної гри. І якщо ви об'єднували дітей у колі дидактичних ігор, не заспокоюйте себе тим, що «вони сьогодні вже пограли».

Досвід участі дітей в іграх, які ініціює дорослий, прокладає місточок до співучасті.

Дошкільники навчаються спільно діяти, дотримуватися правил і підпорядковувати їм власні інтереси, а також набувають навичок, необхідних для взаємодії з природним і соціальним світом, мистецтвом і технікою. До того ж повноцінна участь у таких іграх «запускає» механізми вільної творчої гри, у якій розквітають самостійність, ініціативність, креативність і свобода вибору.

Ігри проводять із метою:

- навчання - сюжетно-дидактичні, дидактичні, рухливі, конструктивно-будівельні;
- організації дозвілля - інтелектуальні, карнавальні, обрядові, драматизації, хороводи, ігри-естафети.

Вільна гра, як і гра, ініційована дорослим, має структуру, правила й обмеження. Але в цій діяльності є певна свобода для дітей. Адже вони мають змогу самостійно розподіляти ролі, регулювати взаємини на основі спільних правил і стежити за точністю виконання того чи того завдання, а отже - набувати соціального досвіду взаємодії. До самодіяльних вільних ігор належать ігри-експериментування, сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові, режисерські й театральні ігри.

Для того щоб діти почали самостійно грати, опануйте специфічні методи та прийоми підтримки й супроводу гри дітей. Але при цьому пам'ятайте, що ваш вплив має бути опосередкованим,, не порушувати самодіяльний характер гри та не перетворювати її на регламентовану діяльність. Застосовуйте принцип м'яких меж: гру не обов'язково починати й завершувати разом, а долучатися до неї можуть лише ті діти, які виявляють щире зацікавлення.

Внутрішній мотиватор

Дорослі часто використовують зовнішні мотиватори, щоб заохотити дітей до певного виду діяльності, А от внутрішні мотиватори наявні лише в якісних іграх. Адже змусити дитину грати неможливо! Тому, шановні дорослі, захоплюйтеся грою та переводьте її на творчий рівень — самодіяльну сюжетно-рольову гру, яку діти організують, спираючись на внутрішні мотиватори: інтерес, відчуття самостійності, дорослішання та приналежності до групи.

Дидактичні ігри також впливають на розвиток мотиваційної сфери дитини. В іграх із правилами діти розв'язують не надто складні чи надто легкі завдання, а такі, що на межі їхніх можливостей. А виграш спонукає дітей удосконалювати свої вміння, розширювати досвід, обирати складніші завдання тощо.

Завдяки грі вдосконалюється мотиваційна якість будь-якої діяльності дитини. Адже гра - це особлива атмосфера взаємин, якій притаманні:

- *командна взаємодія* - учасники гри відчують себе частиною групи, вони роблять внесок у спільну діяльність, взаємодіють з іншими людьми;
- *розвиток* - гравці чітко бачать свій прогрес і навіть мають змогу виміряти його за допомогою балів, рівнів і рейтингів; гра надає миттєвий зворотний зв'язок і дає змогу одразу виправити попередні помилки;
- *свобода вибору* - кожен гравець автономний, він керує своїми діями та вирішує, що робитиме далі, хоч цей вибір і обмежений.

Коли формуватимете систему розвивальних впливів на гру дитини, враховуйте, що вона потребує збагаченого ігрового середовища і якісного педагогічного супроводу з боку дорослих.

Умови, за яких ігри стають розвивальними

Зрозуміла інформація - діти знають, навіщо виконують те чи те завдання; гра ставить чіткі цілі та надає лаконічні інструкції.

Продуктивні помилки - діти впевнені, що виконають потрібні дії га розв'яжуть завдання, якщо спробують кілька разів; баланс між складністю завдання та рівнем розвитку дитини надає впевненості у власних силах.

Вдумлива практика - діти шукають різні способи розв'язання ігрових завдань, змінюють послідовність дій; право на помилки заохочує досліджувати.

Зворотний зв'язок - гра одразу повідомляє, якщо учасники щось роблять неправильно: дитина отримує менше очок або має нижчий рейтинг і розуміє, що треба щось змінювати

Головний атрибут

Види дитячих іграшок:

- образні
- сенсорно-дидактичні
- функціональні
- українські народні
- спортивні
- конструкційно-будівельні
- технічні
- наетільно-друковані
- іграшки-саморобки

Іграшка - це головний атрибут гри, який збагачує та трансформує ігровий досвід дитини. Спочатку дитина виконує з нею прості ігрові дії, але згодом «вмикає» уяву та починає вигадувати креативні перетворення і створювати ігрові тематичні ситуації та ролі. Здатність надавати нових «можливостей» відомим предметам та іграшкам - база для самодіяльних творчих сюжетно-рольових ігор.

Доповнюйте дії з предметами й іграшками магічними словами: нібито» жартома, не по-справжньому, буцімто, вдавано, начебто, немовби тощо. Це допоможе перетворити реальність предметно-практичних і сенсорних дій у віртуальну ігрову реальність усемогутності дитини.

Також іграшка - це засіб трансляції культури та картини світу. А гра з нею - процес осмислення та засвоєння цих категорій. Тож цілеспрямовано ознайомлюйте дітей із різними видами іграшок. А відтак навчайте дітей діяти з ними. Так ви збагачуватимете ігровий досвід дітей, який вони згодом використовуватимуть у самостійній грі.

Добирайте іграшки для ігрового простору ретельно. Вони мають бути безпечними з погляду не лише фізичних і механічних, а й морально-виховних властивостей. Тобто транслювати позитивні думки, стимулювати до морально-етичних почуттів і дій та формувати ціннісну сферу дитини.

Ігровий досвід

Для того щоб діти відчували себе активними учасниками ігрової діяльності, щоденно збагачуйте їхній ігровий досвід - зацікавлюйте, створюйте моменти здивування та позитивні враження. Така діяльність дає змогу невимушено ознайомлювати дітей зі світом гри.

Покажіть вихованцям увесь спектр ігрових можливостей групи за допомогою щоденника ігор з ілюстраціями або панно з фотографіями ігрових моментів у групі. Систематично актуалізуйте їх - записуйте ігрові вподобання дітей і додавайте бажані ігри на майбутнє.

Самодіяльна творча гра не виникає нізвідки, лише за бажанням дорослого зайняти дитину будь-якою справою. Щоб навчити дітей взаємодіяти під час гри, протягом дня створюйте стимульні ситуації, які формуватимуть у них ігрові вміння та навички. Також пропонуйте дітям різні види спільної

діяльності, під час яких вони вправлятимуться в ігровому позитивному спілкуванні, навчатимуться спостерігати, домовлятися одне з одним тощо. Так ви опосередковано впливатимете на розвиток ігрового досвіду дітей.

Також скористайтеся порадами, поданими в *Додатку*, які допоможуть удосконалювати ігрову діяльність дошкільників і формувати в них ігрову компетентність. Як результат — діти вмітимуть вільно використовувати наявне предметно-ігрове середовище, самостійно обирати атрибути для гри, за бажанням залучати та приймати партнерів, обмінюватись особистим досвідом і навіть навчати інших.

Насамкінець зауважимо, що для успішної ігрової діяльності дошкільників педагоги просто мають уміти грати та не боятися «переграти» з дітьми. Такі фахівці частіше досягають очікуваних результатів освітньої роботи. Водночас діти, яким пощастило мати таких вихователів, зазвичай мають піднесений настрій, і в них виникає менше складнощів під час взаємодії як з однолітками, так і з дорослими. Тож беріть до серця ляльку, ведмедика чи машинку - і нумо грати з дітьми!

Як формувати ігрову компетентність дітей

Готуйте та транслюйте ігрові ситуації за допомогою різних засобів - прикладу, відео, розповіді, нової іграшки, ситуації з життя тощо.

Аналізуйте мотивацію дітей і створюйте мотиваційне середовище для організації самостійних ігор, пропонуйте близьку дітям ігрову тематику, цікавтеся їхніми інтересами.

Навчайте дітей грати з іграшками щоденно, вводьте нові іграшки та детально пояснюйте, як грати; збагачуйте досвід дій із предметами для гри.

Організуйте спостереження за іграми інших дітей, ситуаціями з дорослого життя; читайте/переглядайте й обговорюйте літературні твори/мультфільми.

Розігруйте казки, вигадуйте разом із дітьми сюжети казок, обігруйте персонажів і взаємодію між ними.

Навчайте дітей планувати та розвивати ігрові ситуації, узгоджувати свої дії з діями інших; застосовуйте ігрові провокації — навмисно змінюйте хід гри чи ігрової ситуації.

Сформууйте змінюване предметно-ігрове розвивальне середовище; навчайте дітей створювати простір ігрової діяльності - від вибору іграшки до побудови ігрового поля.

Стимулюйте комунікативну взаємодію дітей із соціальним оточенням і налагоджуйте спільну діяльність, проводьте ігри з командоутворення.

Навчайте дітей грати в різні види ігор - ігри-забави, дидактичні ігри з лялькою, рухливі ігри, конструкційно-будівельні, ігри з природним матеріалом тощо.

Вправляйте дітей у вмінні брати на себе певну роль і поєднувати уявні й реальні рольові дії; використовуйте будь-яку нагоду, щоб дати дітям відчути успіх і повірити у власні сили.

Підкреслюйте радість від активності та цікавої гри з усіма; перетворюйте

повсякденну гру у святкове дійство, яке міцно закарбовується в пам'яті завдяки піднесеному, емоційно-ігровому забарвленню.

Створіть картки-підказки або відеоряд «Ігри наших дітей» чи карту «Ігрові скарби», які візуально нагадуватимуть дітям, які ігри відбувались і як їх можна розширювати, збагачувати.

Організуйте мультибус ігор, завдяки якому діти можуть знов емоційно насичено прожити гру, намалювавши її.

Створюйте ситуації, в яких діти збагачуватимуть досвід участі й організації в різних видах ігор; обиратимуть іграшки, ігри, учасників гри; опановуватимуть ігровий простір і збагачуватимуть варіативність видів ігор.

Заохочуйте вигадувати в ігровій діяльності, спонукайте дітей самостійно розпочинати та завершувати гру.